

Державна служба в Україні та інститут медіації: проблеми співвідношення

Анатолій Француз

*Герой України, Заслужений юрист України,
доктор юридичних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи (юридична освіта),
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна,
e-mail: anatoliyff@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-2861-125*

Андрій Чернега

*здобувач вищої освіти рівня «Магістр»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна,
e-mail: chernehaao@krok.edu.ua,
ORCID: 0009-0000-6558-5490*

Україна активно розвивається як держава з відкритою економікою, привабливим бізнес-середовищем та високим рівнем правової культури. Проте, як і в більшості країн нашого регіону, в Україні існують проблеми запровадження нового у багатьох сферах. С цими проблемами також зіткнулась і медіація, на етапі впровадження її у маси.

Медіація - позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів [1].

Медіація на території України досить новий процес, який був законодавчо запроваджений лише в 2021 році. А більшість людей не чула про нього взагалі, зокрема й працівники державної служби.

Державна служба займається вирішенням різноманітних питань, пов'язаних з економікою, соціальною сферою, безпекою, правом і так далі. В багатьох випадках ці питання пов'язані з конфліктами, або призводять до спірних ситуацій.

Як раз у цьому й може допомогти медіація, адже виступає альтернативним методом вирішення конфліктів, який в основному займає менше часу та ресурсів, ніж аналогічне вирішення через суд.

Крім того, проведення процедури медіації в більшості випадків породжує в конфронтуючих сторонах відчуття задоволення від способу й результату вирішення конфлікту, забезпечивши конфіденційність шляхів його вирішення, запобігає виникненню подібних конфліктів у майбутньому та підвищує вірогідність того, що прийняте сторонами спільне рішення буде виконано заінтересованими особами [2].

Першочерговою проблемою в запровадженні медіації є деякі юристи, що не визнають медіацію як окрему галузь вирішення спорів.

Консервативні юристи можуть вважати, що медіація загрожує традиційному підходу до вирішення конфліктів, де юристи є основними учасниками.

Юристи зазвичай займаються захистом інтересів своїх клієнтів та надають їм юридичну допомогу у судових процедурах. Водночас медіація передбачає активну участь сторін конфлікту у вирішенні проблеми та досягненні взаємної

згоди. Тому деякі юристи можуть бачити медіацію як загрозу своєму заробітку та позиції на ринку.

Проте, важливо зауважити, що медіація може бути доповненням до традиційного юридичного процесу та надавати значні переваги. Медіатори можуть допомагати сторонам досягти взаємно вигідного рішення без довгих та витратних судових процесів, що може бути корисним як для клієнтів, так і для юристів. Крім того, медіація може допомогти зменшити навантаження на суди та зменшити кількість безрезультатних справ, що може бути корисним для держави та суспільства в цілому.

Таким чином, важливо підтримувати діалог між медіаторами та суміжними професіями.

Однією з проблем співвідношення між державною службою та інститутом медіації є те, що українська влада досі не привернула достатню увагу до розвитку медіації як ефективного засобу врегулювання конфліктів. Незважаючи на законодавче визнання, в Україні не існує чіткої стратегії розвитку цієї галузі.

З власного досвіду, досить розповсюджено, що більшість працівників, пов'язаних з юриспруденцією, навіть тих, хто займає високі державні посади та весь час займається вирішенням різного роду спорів, навіть не знали, що таке «медіація».

Проблемою є недостатня освіченість населення про можливості медіації. Багато людей, особливо тих, що не цікавляться європейськими тенденціями, досі не знають про існування інституту медіації та його можливості вирішення конфліктів. Це обмежує використання медіації як ефективного засобу вирішення конфліктів та унеможливорює широкомасштабне використання цього інструменту в усіх сферах життя.

Для обізнаності людей, зокрема державних служб, повинно бути забезпечення можливості використання медіації як ефективного інструменту урегулювання спорів.

На нашу думку, доцільним було б розвивати та заохочувати людей до використання медіації у такі способи:

- Створення мережі всіх практикуючих в Україні медіаторів. Така мережа допоможе не лише забезпечити доступність послуг медіації для державних службовців, а й збільшити попит на звернення до медіаторів.

- Розвиток і підвищення свідомості державних службовців щодо переваг та можливостей медіації. Для досягнення цієї мети необхідно проводити інформаційно-освітні заходи, семінари та тренінги з питань медіації, а також включати питання про медіацію до професійної підготовки державних службовців.

- Крім того, необхідно взяти на озброєння досвід інших країн, які успішно розвивають медіацію в державному секторі. В Америці та країнах Європи інститут медіації популярний, та нам є що перейняти від них у цій галузі.

Наприклад, можна організувати обмін досвідом зі США, де успішно діє "Федеральна служба США по медіації та примирливим процедур" (Federal

Mediation and Conciliation Service), яка забезпечує розв'язання конфліктів в різних сферах державного управління.

Усі ці заходи можуть сприяти зростанню зацікавленості державних служб в медіації та підвищенню ефективності роботи державного сектору в цілому. Розвиток медіації в державному секторі може стати вагомим кроком до покращення якості державного управління та забезпечення стабільності в суспільстві.

Ключові слова: медіація; державна служба; юриспруденція; юристи; медіатори.

Список використаних джерел

1. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
2. Васильчак С. В., Кутас Л. В. Медіація як один із методів цивілізованого вирішення корпоративних конфліктів. Науковий вісник НЛТУ України. 2010. № 20.14. С. 133-137.